

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده توانبخشی

طرح دوره «اخلاق حرفه‌ای در گفتاردرمانی»

اطلاعات درس:

عنوان درس: اخلاق حرفه‌ای در گفتاردرمانی

کد درس: ۳۷

نوع و تعداد واحد: ۱ واحد تئوری

نام مسؤؤل درس: سیده مریم خدای

مدرس / مدرسان: سیده مریم خدای

پیش‌نیاز / هم‌زمان: واحدهای پیش‌نیاز ندارد. این واحد پیش‌نیاز واحد کارآموزی ۳ (کد: ۴۳) است.

رشته تحصیلی: گفتاردرمانی

مقطع تحصیلی: کارشناسی

نیمسال تحصیلی: اول

اطلاعات مسؤؤل درس:

رتبه علمی: استادیار

محل کار: تهران - خ انقلاب - پیچ شمیران - نبش خ صفی‌علیشاه - دانشکده توانبخشی - دانشگاه علوم پزشکی تهران - گروه

گفتاردرمانی

تلفن تماس: ۷۷۵۲۰۱۷۳

نشانی پست الکترونیک: khoddami@tums.ac.ir

¹ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤؤل درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

در این درس، دانشجویان ضمن آشنایی با مقررات و قوانین حرفه‌ای در نظام بهداشتی و درمانی کشور، از مفاد کدهای اخلاق حرفه‌ای در گفتاردرمانی آگاه می‌شوند. دانشجویان در این واحد می‌آموزند که تمام مراجعان صرف‌نظر از نژاد، فرهنگ، مذهب و قومیت از حقوق و فرصت برابر برای دریافت خدمات بالینی برخوردار هستند. همچنین دانشجویان چگونگی پایبندی عملی به برقراری ارتباط انسانی سالم و اجرای اصول اخلاقی را در زمان ارائه خدمات گفتاردرمانی فرا می‌گیرند.

در این درس، دانشجویان به اهمیت ارائه خدمات گفتاردرمانی با نظر به احترام به حقوق انسانی و ارتقای سلامت جامعه آگاه می‌شوند. همچنین با اصول قانونی، اخلاق عمومی و اخلاق حرفه‌ای حاکم بر نظام بهداشتی و درمانی کشور آشنا می‌شوند و التزام به رعایت آنها را فرا می‌گیرند. سپس اصول اخلاق حرفه‌ای حاکم در گفتاردرمانی همراه با کدهای حرفه‌ای مربوط را فرا می‌گیرند. الگوها و شیوه‌های رعایت حقوق خود، بیماران، سایر متخصصان و مراجع قانونی و اجتماعی را یاد می‌گیرند. در نهایت، از راهکارهای رعایت حقوق جامعه و مراجعان مطلع می‌شوند.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

- آشنایی با اصول اخلاقی در نظام بهداشتی و درمانی
- آشنایی با اصول اخلاق حرفه‌ای در گفتاردرمانی

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

اهداف شناختی:

- مفاهیم «اخلاق» و «اخلاق حرفه‌ای» را تعریف کند؛
- مفاهیم اخلاق حرفه‌ای نوین شامل «اخلاق حرفه‌ای و فضیلت»، «اخلاق حرفه‌ای و عرف» و «اخلاق حرفه‌ای و قانون» را تعریف کند؛
- به منظور تعیین رفتار اخلاقی و ویژگی‌های رفتار اخلاقی و غیراخلاقی، با انواع رویکردهای مختلف شامل «رویکرد فایده‌نگر»، «رویکرد فضیلت‌گرا»، «رویکرد مراقبت‌گرا» و «رویکرد اصول‌گرا» آشنا شود؛
- با برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، انگیزش و کنترل رفتار به‌ویژه مدیریت خشم آشنا شود؛
- انواع ارتباط شامل ارتباط سالم و ارتباط موثر را شرح دهد؛
- نقش هدایت و انگیزش در گفتاردرمانی را شرح دهد؛
- با راهکارهای مدیریتی در حل مشکلات اخلاقی آشنا شود؛

- با حوزه‌های مختلف اخلاق حرفه‌ای (شامل حقوق درمانگر، حقوق بیمار، ارتباط بین درمانگر و بیمار، احترام متقابل، رفتار برابر، رازداری، وفاداری، ارتباط با سایر همکاران، کار تیمی و اخلاق در پژوهش) آشنا شود؛
- پروتکل‌های تصمیم‌گیری اخلاقی در حوزه اخلاق حرفه‌ای شامل اخلاقی فکرکردن، اخلاقی تصمیم‌گرفتن و اخلاقی عمل‌کردن را شرح دهد؛
- با نحوه تصمیم‌گیری در موارد خاص مانند خودکشی، اعتیاد، مشکلات خانوادگی و بیماری‌های واگیردار آشنا شود؛
- اصول اخلاق در زمان جمع‌آوری و ثبت داده‌ها را فراگیرد؛
- نحوه رعایت اصول اخلاقی را تهیه برگه‌های ارجاع، تهیه برگه‌های اطلاع‌رسانی و تهیه پرونده مراجع فراگیرد؛
- نحوه رعایت اصول اخلاق را در زمان اخذ تعهدات قانونی و رعایت حقوق مالکیت معنوی فراگیرد؛
- نحوه رعایت اصول اخلاق را در زمان تهیه صدا و تصویر از بیمار، گزارش مراجع در جوامع مختلف و هنگام ارائه اطلاعات مراجع به سایر مراجعان فراگیرد؛
- قوانین و کدهای اخلاق حرفه‌ای گفتاردرمانی تعریف‌شده از سوی انجمن گفتار و شنوایی آمریکا (ASHA) را منطبق بر الگوهای فرهنگی ایران فراگیرد؛
- رعایت اصول اخلاقی را در انواع اختلالات ارتباطی و بلع فرا گیرد؛
- با انواع گزارش‌های تخلف و نحوه برخورد حرفه‌ای و قضایی با این موارد به‌ویژه در انواع اختلالات ارتباطی و بلع آشنا شود.

اهداف عاطفی:

- به ضرورت برقراری ارتباط مناسب با بیمار و اطرافیان وی در فرایند بالینی توجه کند؛
- به ضرورت رعایت حقوق انسانی و قانونی مراجعان در فرایند بالینی توجه کند؛
- به ضرورت رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای در فرایند بالینی توجه کند.

اهداف روانی حرکتی:

- ضمن رعایت اصول اخلاقی، برگه ارجاع، برگه اطلاع‌رسانی و پرونده صحیح برای مراجع تهیه کند؛
- ضمن رعایت اصول اخلاقی، یک نمونه صدا و تصویر مناسب از مراجع تهیه کند؛
- ضمن رعایت اصول اخلاقی، یک نمونه گزارش موردی مناسب تهیه کند.

پ رویکرد آموزشی؟

مجازی^۳

حضوری

ترکیبی^۴

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود. در تدریس این درس از ترکیبی از رویکردهای مجازی (یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی و یادگیری مبتنی بر حل مسئله) و رویکردهای حضوری (شامل سخنرانی تعاملی، بحث در گروه‌های کوچک، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، یادگیری مبتنی بر سناریو و تدریس توسط هم‌تایان) استفاده می‌شود. لازم به ذکر است با توجه به تعداد واحد درسی (یک واحد) ۹ جلسه کلاس (هر کلاس به مدت دو ساعت) برگزار خواهد شد.

---

3. Virtual Approach

4. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	امکانات و وسایل	نام مدرس / مدرسان
۱	اخلاق، رویکردهای مختلف در تعیین رفتار اخلاقی و ویژگی‌های رفتار اخلاقی و غیراخلاقی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی (در صورت نیاز و با توجه به شرایط زمان برگزاری کلاس)	پاسخ به سوال‌ها جهت درک بهتر موضوعات درسی در بخش تکالیف سامانه نوید	رایانه، ویدئوپروژکتور، سامانه نوید، میکروفون، دوربین	دکتر سیده مریم خدای
۲	مدیریت، سازمان‌دهی، انگیزش، برقراری ارتباط، کنترل رفتار نقش هدایت و انگیزش در گفتاردرمانی	سخنرانی تعاملی، کلاس وارونه (در صورت نیاز و با توجه به شرایط زمان برگزاری کلاس)	پاسخ به سوال‌ها جهت درک بهتر موضوعات درسی در بخش تکالیف سامانه نوید	رایانه، ویدئوپروژکتور، سامانه نوید، میکروفون، دوربین	دکتر سیده مریم خدای
۳	اخلاق حرفه‌ای و اخلاق حرفه‌ای نوین، حوزه‌های مختلف اخلاق حرفه‌ای (قسمت اول)	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی (در صورت نیاز و با توجه به شرایط زمان برگزاری کلاس)	پاسخ به سوال‌ها جهت درک بهتر موضوعات درسی در بخش تکالیف سامانه نوید	رایانه، ویدئوپروژکتور، سامانه نوید، میکروفون، دوربین	دکتر سیده مریم خدای
۴	حوزه‌های مختلف اخلاق حرفه‌ای (قسمت دوم)، اصول قانونی و اخلاق حرفه‌ای در موارد خاص	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی (در صورت نیاز و با توجه به شرایط زمان برگزاری کلاس)	پاسخ به سوال‌ها جهت درک بهتر موضوعات درسی در بخش تکالیف سامانه نوید	رایانه، ویدئوپروژکتور، سامانه نوید، میکروفون، دوربین	دکتر سیده مریم خدای
۵	پروتکل‌های تصمیم‌گیری اخلاقی در اخلاق حرفه‌ای، رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای هنگام جمع‌آوری و ثبت داده‌های بالینی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی (در صورت نیاز و با توجه به شرایط زمان برگزاری کلاس)	تهیه برگه ارجاع، نمونه صوتی و تصویری، پرونده مراجع و گزارش موردی براساس اصول اخلاق حرفه‌ای	رایانه، ویدئوپروژکتور، سامانه نوید، میکروفون، دوربین	دکتر سیده مریم خدای
۶	قوانین و کدهای اخلاق حرفه‌ای گفتاردرمانی تعریف‌شده از سوی انجمن گفتار و شنوایی آمریکا (ASHA)	سخنرانی تعاملی، بحث در گروه‌های کوچک، یادگیری مبتنی بر حل مسئله	مطالعه گزارش‌های موردی اخلاق حرفه‌ای گفتاردرمانی از کتاب	رایانه، ویدئوپروژکتور	دکتر سیده مریم خدای
۷	مصادیق رعایت اصول اخلاقی و رفتار غیراخلاقی در انواع اختلالات ارتباطی و بلع (قسمت اول)	سخنرانی تعاملی، تدریس توسط هم‌تایان، بحث در گروه‌های کوچک،	مطالعه گزارش‌های موردی اخلاق حرفه‌ای گفتاردرمانی از کتاب	رایانه، ویدئوپروژکتور	دکتر سیده مریم خدای

			یادگیری مبتنی بر سناریو		
دکتر سیده مریم خدای	رایانه، ویدئوپروژکتور	ارائه و بررسی سناریوهای اخلاقی در انواع اختلالات ارتباطی و بلع	سخنرانی تعاملی، تدریس توسط همتایان، بحث در گروه‌های کوچک، یادگیری مبتنی بر سناریو	مصادیق رعایت اصول اخلاقی و رفتار غیراخلاقی در انواع اختلالات ارتباطی و بلع (قسمت دوم)	۸
دکتر سیده مریم خدای	رایانه، ویدئوپروژکتور	ارائه و بررسی سناریوهای اخلاقی در انواع اختلالات ارتباطی و بلع	سخنرانی تعاملی، تدریس توسط همتایان، بحث در گروه‌های کوچک، یادگیری مبتنی بر سناریو	مصادیق رعایت اصول اخلاقی و رفتار غیراخلاقی در انواع اختلالات ارتباطی و بلع (قسمت سوم)	۸

نقش و وظایف دانشجو:

انتظار می‌رود دانشجویان ضمن حضور در جلسات کلاس، مشارکت فعال و تعامل موثر با مدرس و سایر دانشجویان در جلسات مختلف داشته باشند. تکالیف مشخص شده در هر یک از جلسات کلاس را انجام دهند. در صورتی که لازم است برای انجام برخی تکالیف در گروه‌های تعیین شده توسط مدرس حضور و فعالیت داشته باشند، این مهم را به صورت مناسب و موثر به انجام برسانند.

روش ارزیابی دانشجو:

- ارزیابی دانشجو به دو روش تکوینی و تراکمی انجام می‌شود.
- ارزیابی تکوینی شامل مشارکت در شیوه‌های تدریس و تعامل موثر با مدرس و سایر دانشجویان و همچنین انجام تکالیف مختلف هر جلسه است. ارزیابی تراکمی شامل آزمون کتبی همانند آزمون‌های «درست- نادرست» و آزمون‌های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ و بلند پاسخ است که در قالب آزمون پایان ترم برگزار می‌شود.
- سهم ارزیابی‌های تکوینی حداکثر ۵۰٪ نمره پایانی است؛ یک سوم آن مربوط به مشارکت دانشجویان در جلسات مختلف کلاس و دو سوم دیگر مربوط به انجام تکالیف ارائه شده در جلسات مختلف می‌باشد. سهم آزمون پایان ترم نیز ۵۰٪ خواهد بود.

منابع:

الف) کتب:

1. Body R, McAllister L. Ethics in speech language therapy. UK: John Wiley; 2009.

2. American Speech- Language- Hearing Association. Code of Ethics [Ethics], Available from <https://www.asha.org/policy>. 2010.
3. American Speech- Language- Hearing Association. Practices and Procedures of the Board of Ethics [Ethics], Available from <https://www.asha.org/policy>. 2012.

۴. لاریجانی. ب. پزشک و ملاحظات اخلاقی. جلد اول: مروری بر مبانی اخلاق پزشکی. تهران: برای فردا. ۱۳۸۳.
۵. لاریجانی. ب و همکاران. پزشک و ملاحظات اخلاقی. جلد دوم: تصمیم‌گیری اخلاقی در موارد واقعی. تهران: برای فردا. ۱۳۸۳.

ب) مقالات: بسته به موضوعات درسی معرفی می‌شود.

ج) منابع برای مطالعه بیشتر:

۶. انجمن جهانی پزشکی. دست‌نامه اخلاق پزشکی. ترجمه آفرین قاسم‌زاده و نریمان سپه‌روند. دانشگاه علوم پزشکی ارومیه. ۲۰۰۵.